

Biblion 30.8.2009, 12. sönd. e. Trefaldighet (500)

Våra ord, text: Jer 1:4–10

4 HERRENS ord kom till mig. Han sade: 5 "Innan jag formade dig i moderlivet utvalde jag dig, och innan du kom fram ur modersskötet helgade jag dig. Jag satte dig till en profet för folken." 6 Men jag svarade: "O, Herre, HERRE! Jag förstår inte att tala, ty jag är för ung." 7 Då sade HERREN till mig: "Säg inte: Jag är för ung, utan gå vart jag än sänder dig och tala vad jag än befäller dig. 8 Frukta inte för dem, ty jag är med dig för att rädda dig, säger HERREN." 9 Och HERREN räckte ut sin hand, rörde vid min mun och sade till mig: "Se, jag lägger mina ord i din mun. 10 Jag sätter dig i dag över folk och riken, för att du skall rycka upp och bryta ner, förgöra och fördärva, bygga upp och plantera."

## 1. Jeremia som profet

Profeten Jeremia var verksam i Juda rike från 627 till 586 f.Kr. Under den här tiden hände stora omvälvningar i rikena runt omkring. Babylonien besegrade först Assyrien och sedan Egypten, och Juda hamnade in i hetluften mellan dem. Assyrien var det världsvälde som krossade Nordriket ett sekel tidigare.

Jeremia kom från en prästfamilj i Anatot i Benjamins land. Han måste vittna om den svåra domen över sitt folk i sitt eget liv. Han har kallats "den gråtande profeten". Det mesta av hans profetiska verksamhet var domsord. Också Klagovisorna hör till hans författarskap. Jeremia fick inte gifta sig och hans barnlöshet är ett förebud om den övergivenhet som skulle drabba Juda.

Jeremia måste bära fram ett tungt budskap, och han blir bemött med fiendskap. Man tål inte hans domsförkunnelse. Man hotar att döda honom, då han profeterar olycka över folket, för man tror att han vill folket illa. Han blir kastad i en brunn för att dö en långsam död där i gyttjan, men blir räddad av nubiern Ebed-Melek i sista stund (Jer 38).

Det svåraste för Jeremia var att avslöja domen över folkets ogudaktighet, och att han tycktes tala för döva öron. Fast han blev förtalad, förföljd och hotad svek han inte sitt uppdrag. Men i ensamheten gav han uttryck för sin anfäktelse.

Jeremia kallades som mycket ung. Han var inte ens född, när han kallades! Gud utvalde honom

redan innan han hade avlats. Men Jeremia klagar över att han är för ung. Kanske var han då i 20-årsåldern, eller åtminstone inte över 30. Det var ju i 30-årsåldern som de judiska männen kunde ta emot officiella uppdrag, t.ex. prästtjänst. Jeremia protesterar därför mot kallelsen. Men Gud vidhåller sitt uppdrag. Han blir också styrkt av att Gud ska ge krafterna åt honom.

Men det viktigaste är hur Gud förklarar profetämbetet. "Jag lägger mina ord i din mun." Jeremia skulle tala sina egna ord! Han skulle få ord av Gud och dem skulle ha tala. Han ska inte själv fundera ut vad som passar eller inte passar, vad som accepteras, vad som är politiskt korrekt.

Vad ska Jeremia säga?

*Han blir satt över folk och riken.* Kungarna är skyldiga att lyssna till honom, för hans ord är Guds ord, och ingen människa får sätta sig upp över Guds ord. Så borde också våra ledare bete sig: de borde underordna sig Guds ord. Men precis lika lite som våra ledare i dag rättar sig efter Guds ord, lika lite gjorde furstarna det på Jeremias tid. Då måste ha *rycka upp och bryta ner, förgöra och fördärva*. Han skulle inte få låta det onda finnas, utan han måste bekämpa det. Det var därför han fick det svårt.

Men för den som lyssnade till Guds dom skulle ett annat budskap predikas, "*bygga upp och plantera*". Här ser vi att Jeremia predikade både lag och evangelium. Den som var slagen och bedrövad över sina synder skulle upprättas, men den högmodiga och starka skulle brytas ner.

Jeremia predikade strängt mot folkets ledare som tog det lätt med sin synd och avfallet från Guds ord: Jer 6:13f, 16, 19; 8:8ff. Han ställde sig i porten, domsplatsen, och ropade ut Guds krav på omvändelse: Jer 7:3, 5, 16ff.

Men Jeremia predikar också evangelium: Jer 31:3, 9, 31ff; 33:15f. (Läs de här ställena!) Redan i GT fanns den enda frälsningsgrunden: Messias och hans rättfärdighet som gäller i vårt ställe inför Gud.

## 2. Vad är en profetia?

Vi får en bra definition i vår text: "Jag lägger mina ord i din mun."

Ordet profet kommer från det grekiska ordet *pro-fē-tās*, som betyder ”talesman för en annan”.

Ett uttryck som man ibland hör är att vi ska läsa Bibeln ordagrant, men inte bokstavligt. Det är att slå blå dunster i folk. Vad är det för skillnad? Jo, man vill få folk att tro att man litar på Bibeln, även om man i verkligheten anser att man kan välja ut det som är värt att tro på och förkasta det som är otidsenligt eller som inte anses hålla.

Men om Gud lägger sina ord i profetens mun, är det då Guds ord i sin helhet eller är det bara delvis? Självfallet är allt det som profeten får att säga Guds ord. Om han inte återger det som Gud lägger i hans mun är han en falsk profet, då är han inte Guds talesman.

I 2 Mos 4 har vi ett annat bra exempel. Där står Mose inför Gud, som uppenbarade sig i den brinnande busken. Han får i uppdrag att gå till Farao för att utverka att Israels barn ska släppas fria och lämna Egypten. Mose försöker protestera, eftersom han har en trög tunga. Gud blir vred på Mose och påminner att han har sin bror Aron, som är bra på att tala. Och så säger han (2:15f):

*Du skall tala till honom och lägga orden i hans mun. Och jag skall vara med din mun och hans mun, och jag skall lära er vad ni skall göra. Han skall tala i ditt ställe till folket. Han skall vara som en mun för dig, och du skall vara som Gud för honom.*

Vi har här samma ord som i Jer 1, ”lägg orden i hans mun”. Det är det samma som att Mose ska vara som Gud för Aron. Aron är alltså Moses profet, eller talesman, medan Mose får sina ord av Gud.

Enligt det här förstår vi att det som Aron säger är Guds ord, precis lika mycket som det ord som Mose fick av Gud. Han fick ju inte ändra på det eller lägga till något själv. Inte heller fick Mose ändra något.

Så var det också med det som Mose förelade folket vid Sinai berg, 2 Mos 19:7f. Mose delgav de äldste bland folket allt som Herren hade befallt honom, och allt folket svarade med en mun: ”Allt vad Herren har talat vill vi göra.” Det var inte Mose som hade talat, även om de hörde hans röst, utan det var Herren.

När Paulus skrev sina brev gjorde han anspråk på samma gudomliga auktoritet, 1 Tess 2:13:

*Därför tackar vi alltid Gud för att ni tog emot Guds ord som vi predikade och tog det till er, inte som ett ord från människor utan som Guds eget ord, något som det verkligen är.*

Och det var då heller ingen skillnad på om han predikade Ordet muntligt eller om de tog del av hans brev, 2 Tess 2:15:

*Stå alltså fasta och håll er till de lärdomar ni har fått, muntligt eller genom brev.*

### 3. Det profetiska budskapet för vår tid

Vi kommer nu till vårt avslutande ämne: Hur ska vi tänka om profetian i vår tid? Vad har den att göra med våra ord?

Vi ska då tänka på de här exemplen som vi just har tagit del av. Gud gav orden till Mose, som gav dem åt Aron, och det var fortfarande Guds ord. Gud gav ord åt Paulus, som han predikade, och det var fortfarande Guds ord. När Paulus skrev dessa samma ord i sina brev var det fortfarande samma Guds ord.

När vi i dag läser Bibeln eller tar del av en predikan som återger Guds ord genom profeterna och apostlarna, ska vi ta emot det som Guds ord, och vi ska svara som Israels äldste vid Sinai: ”Allt vad Herren har talat vill vi göra.”

Att börja säga att det där bara är Paulus ord, eller det är den och den prästen som säger så, det är helt bakvänt, så länge prästen håller sig till det som står skrivet. Då är det med Guds auktoritet han talar, och då ska tom. kungar och presidenter underordna sig och lyda. Guds ord står över folk och riken.

---

Hur är det då om någon får en uppenbarelse om något som inte står i Bibeln?

I GT fanns två viktiga principer som skulle avgöra om budskapet var från Gud eller om det var från profeten själv eller från den onde.

Den ena principen är att en sann profetia om kommande händelser alltid går i uppfyllelse, 5 Mos 18:21–22.

Den andra principen finns i 5 Mos 13. Där beskriver Mose en profet som verkligen ger en sann förutsägelse, men samtidigt talar han emot Guds

ord. Då ska man inte följa honom, utan då är han en falsk profet. Det räcker alltså inte med att framföra en sann förutsägelse. Det som profeten säger måste prövas mot Guds ord.

---

Därför är det enda verkligt hållbara kriteriet att vi mot Guds ord prövar var och en som menar sig vara en profet. Vi ska se efter om det stämmer med Bibeln. Gud har gett oss all information genom sina profeter och apostlar, och vi ska inte gå utöver vad Skriften säger (1 Kor 4:6).

Då blir det ofta likadant i dag, om en predikan ges ut för att vara Guds ord: den ska inte fråga efter vad människor vill höra, utan vad Gud säger. Då kan det bli jobbigt att höra på. Då blir man träffad, ja, kanske går man sin väg.

En av de viktigaste lärdomarna från Jeremia är att vi inte både kan tjäna Herren och leva efter världens väsende. På Jeremias tid handlade det om att anpassa sig efter hednafolken, samtidigt som man berömde sig av sin härkomst, Israels status som gudsfolk, och att man hade templet. Profeten påminde om att folket var heligt, avskilt åt Herren, och att det därför skulle skilja sig från folkens sätt att leva. På vår tid kanske det handlar om att vi vill leva på världens sätt och njuta av världens gunst samtidigt som vi håller vår tro för oss själva eller inom vår församling. Eller så vill vi hålla oss kvar i en gemenskap där sanning blandas med lögn, för att inte behöva göra upp med det som är dyrt och kärt för vår känsla och tradition, eller för att inte bli ansedd som en fanatiker.

Om det är så med dig, kära vän, då måste jag varna och bestraffa med Guds ord, även om det gör ont och jag riskerar att bedröva dig. Det går inte att vara "lagom" kristen, det går inte att vara vän med världen och samtidigt vara Guds tjänare, det går inte att gå i ok med dem som inte tror, som omaka par (2 Kor 6:14).

På samma sätt är det med vårt vittnesbörd i vår omgivning. I evangelietexten säger Jesus: "Ertal ska vara ja, ja och nej, nej." Om Gud säger en sak ska också vi säga det. Vi ska inte fråga efter vad människor vill höra. I allt det här får vi verkligen varenda en skämmas, bekänna vår försumlighet och be Gud om frimodighet att stå för sanningen när det svider.

På Jeremias tid var folkets stora synd att de inte lydde Gud i att hålla sig avskilda från hednafolken. Det ledde sedan till avgudadyrkan och många svåra synder.

Också i vår tid försöker vi inbilla oss att fädernas traditioner och en yttre fromhet ger oss tillstånd att fortsätta ett bekvämt liv. Men det är som en vitkalkning ovanpå ruttnande lik. Därför ljuder också i dag för oss det profetiska ordet: *Vänd om till mig, så får ni leva!* Sluta halta på båda sidor och låt Herren leda dig i allt. Låt honom rycka upp det som hotar dig med gift och förförelse, så att han får bygga upp och plantera ett liv i gemenskap och harmoni med Honom, ett liv som du är döpt till och som kostade Frälsaren hans liv och blod för att du skulle få äga.

Då ska du inte komma med ursäkter som att du är för ung, eller för gammal, utan gå, vart Herren än sänder dig och tala vad han än bjuder dig. Han vill sända dig in i sin välsignelse, om den sedan än går genom gråt och lidande som för Jeremia. Något bättre har inte Herren lovat oss här i livet.

Men det bästa återstår, efter att den här tidens lidanden är slut, för vårt hopp för evigheten är inte grundat på att vi har lyckats med allt det som Gud förväntar sig. Ska vi bli saliga måste vi ha något annat att vända oss till än vår egen rättfärdighet. Det predikade Jeremia också om: *Herren vår rättfärdighet*. Den som förtröstar på honom kommer aldrig på skam. Därför har vi också det här löftet med oss:

*Frukta inte för dem, ty jag är med dig för att rädda dig, säger Herren. Amen.*

Bön: Lovad vare du Gud och välsignad i evighet, som genom ditt ord tröstar, lär, förmanar och varnar oss. Låt din helige Ande stadfästa Ordet i våra hjärtan, så att vi inte blir glömska hörare, utan dagligen växer till i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och blir saliga genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.